

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ÇEK CUMHURİYETİ ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 28.06.2001

Resmi Gazete Tarihi: 28.04.2004

Resmi Gazete No: 25446

Yürürlük Tarihi: 01.01.2005

Türkiye Cumhuriyeti ile Çek Cumhuriyeti; (bundan sonra akit taraflar olarak anılacaktır) sosyal güvenlik alanında iki Devlet arasındaki ilişkileri düzenlemek amacıyla, aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

BÖLÜM I GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Tanımlar

(1) Bu Sözleşmenin uygulanmasında :

(a) "Mevzuat" 2'nci maddede belirtilen sosyal güvenlik rejimleri ve kollarına ilişkin kanun, tüzük ve yönetmelikleri,

(b) "Yetkili Makam" Türkiye Cumhuriyeti bakımından; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile diğer ilgili Bakanlıkları, Çek Cumhuriyeti bakımından; Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığını,

(c) "Yetkili Kurum" 2'nci maddede belirtilen mevzuatların uygulanmasından sorumlu kurum veya kurumları,

(d) "Kurum" 2'nci maddede belirtilen mevzuatların tamamını veya bir kısmını uygulamakla görevli makam ya da kurumu,

(e) "Sigortalı" 2'nci maddede belirtilen mevzuatların uygulandığı ve uygulanmış olduğu kimseyi,

(f) "Sigortalılık Süresi" Sigorta primi veya kesenek ödenmiş yada ödenmiş sayılan süreleri,

(g) "Aylık ve Yardım" 2'nci maddede belirtilen mevzuatlarda öngörülen herhangi bir aylık, gelir ve yardımı,

(h) "Aynı Yardım" nakdi yardımlar dışındaki sağlık yardımı ve hizmetlerini,

(i) "Oturma" Sürekli bulunulan yeri,

(j) "Bulunma" Geçici bulunulan yeri,

(k) "Aile Bireyi" Yetkili kurumca uygulanan mevzuata göre aile bireyi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseleri,

(l) "Hak sahibi" Aylık ve yardımlar hangi mevzuata göre yapılıyorsa, o mevzuata göre haksahibi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseleri, ifade eder.

(2) Bu maddede tanımlanmayan herhangi bir terim, uygulanacak mevzuatta hangi anlamda kullanılmış ise, o anlamı ifade eder.

Madde 2

Maddi Uygulama Alanı

(1) Bu Sözleşme;

A- Çek Cumhuriyeti bakımından;

(1) Hastalık sigortasını,

(2) Sağlık sigortasını,

- (3) Emeklilik sigortasını,
- (4) İş kazası ve meslek hastalıklarını,
- (5) Devlet sosyal yardımı (ölüm ve çocuk yardımını),
- (6) İşsizlik sigortasını düzenleyen mevzuata uygulanır.

B-Türkiye Cumhuriyeti bakımından;

(1) İşçileri kapsayan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununu (malüllük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)

(2) Devlet memurlarının emeklilik haklarını düzenleyen Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununu (malüllük, yaşlılık ve ölüm)

(3) Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununu (malüllük, yaşlılık ve ölüm)

(4) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20'nci maddesine tabi olan sandıklarla ilgili mevzuatı. (malüllük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)

(5) Bir hizmet akdine tabi olarak çalışan sigortalılar açısından uygulanan İşsizlik Sigortası Kanununu

(2) 3' üncü fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu sözleşme 1'inci fıkrada belirtilen mevzuatı değiştiren, yeniden düzenleyen veya bu mevzuat yerine geçen ya da bu mevzuata ek hükümler getiren her türlü mevzuata da uygulanır.

(3) Bu sözleşmenin yeni bir sosyal güvenlik rejimine veya yeni bir sosyal sigorta koluna dair mevzuata uygulanması, taraflar arasında bu amaçla ek bir sözleşme imzalanması yolu ile gerçekleştirilir.

Madde 3

Kişisel Uygulama Alanı

Bu sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, bu sözleşme hükümleri, her iki Akit Taraf mevzuatından birine veya her ikisine evvelce tabi olmuş bulunan veya Akit Taraflardan birinin mevzuatına halen tabi olan kişiler ve bunların aile bireyleri ile hak sahiplerine uygulanır.

Madde 4

İşlem Eşitliği

Bu sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, Akit Taraflardan birinde oturan ve kendilerine bu sözleşme hükümleri uygulanan kimseler, oturdukları Akit Tarafın mevzuatının sağladığı haklardan, o Akit Tarafın vatandaşları ile aynı koşullar dahilinde yararlanırlar.

Madde 5

Yardımların İhracı

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre elde edilen yardımlar, bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, 3 ' üncü madde kapsamında bulunan kimselerin diğer Akit Taraf ülkesinde veya Akit Taraf ülkeleri dışında üçüncü bir ülkede oturmaları halinde de aynen ödenir.

Madde 6

Yardımların Birleşmemesi

(1) Bir yardımın diğer sosyal güvenlik yardımlarıyla veya bir kazançla birleşmesi halinde, Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımın azaltılması, durdurulması veya kesilmesi gerekiyorsa, diğer Akit Tarafın mevzuatı gereğince sosyal güvenlik yardımlarına hak kazanılmış olması veya diğer Akit Taraf ülkesinde bir kazanç elde edilmesi halinde de benzer hükümler uygulanır.

(2) Bu maddenin 1'inci fıkrada hükümleri her iki tarafın yetkili kurumlarınca 19 ve 24/b maddelerine göre çakışan malüllük, yaşlılık ve ölüm aylıkları ile meslek hastalığı yardımlarına uygulanmaz.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUAT

Madde 7

Genel Kurallar

Bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa;

(1) Bir taraf ülkesinde ücretli çalışanlar, bu çalışmaları ile ilgili olarak, kendilerinin diğer taraf ülkesinde oturmaları ya da işverenin veya işverenin işyeri merkezinin diğer taraf ülkesinde bulunması halinde dahi, çalıştıkları taraf ülke mevzuatına tabi olur.

(2) Faaliyetini bir taraf ülkesinde icra eden bağımsız çalışan, diğer taraf ülkede otursa dahi, faaliyetini yürüttüğü taraf ülke mevzuatına tabi olur.

Madde 8

Geçici Görevlendirme

Akit Taraf ülkesinde istihdam edilen bir ücretli çalışan, işvereni tarafından belirli bir işin ifası için diğer Akit Taraf ülkesine geçici görevli olarak gönderilirse, bu kimse aynı işverenin ücretli çalışanı sıfatını koruduğu takdirde, 24 ayı geçmemek koşulu ile birinci Akit Taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur.

Madde 9

Uluslararası Taşımacılık İşletmeleri Personeli

(1) Bir işyerinin, başkası hesabına veya kendi adına uluslararası yolcu veya mal taşımacılığı yapan ve işyeri merkezi diğer Akit Taraf ülkesinde bulunan, dolaşan veya sefer yapan personelinden olan kimse, bu Akit Tarafın mevzuatına tabi olur.

(2) Anılan işyerinin merkezinin bulunduğu taraf dışındaki Akit Taraf ülkesinde bir şube veya daimi temsilciliği tarafından çalıştırılan kimse bu şube veya daimi temsilciliğin bulunduğu tarafın mevzuatına tabi olur.

Madde 10

Gemi Adamları

Akit Taraflardan birinin bayrağını taşıyan gemide çalışanlar ve gemi adamları, bu Akit Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

Madde 11

Diplomatik Misyonlar ve Konsolosluk Görevlileri

(1) Akit Taraf ülkelerden birinin diplomatik misyon ve konsolosluk görevlileri, gönderen Akit Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(2) Mahallinden istihdam edilen özel personel görevlileri, bulunulan Akit Tarafın mevzuatına tabidirler. Ancak, bu kimseler istihdam eden ülkenin vatandaşı iseler, işe alındıkları tarihi takip eden üç ay içerisinde, istihdam eden tarafın mevzuatının uygulanmasını tercih edebilirler.

Madde 12

Kamu Görevlileri

Akit Taraflardan birinin memurları veya benzeri personelleri kendilerini çalıştıran idarenin bağlı olduğu taraf ülkenin mevzuatına tabi olurlar.

Madde 13

İstisnalar

İşveren ve sigortalılarının müşterek ya da kendi nam ve hesabına çalışanların şahsi talepleri üzerine; Akit Tarafların yetkili makamları ya da bu makamlarca yetkili kılınan kurumlar; bir kimse veya kişi grupları hakkında uygulanacak mevzuat bakımından bu sözleşmenin 7-12 inci maddelerindeki istisnalar üzerinde anlaşabilirler.

BÖLÜM III ÖZEL HÜKÜMLER KISIM I

HASTALIK VE ANALIK YARDIMLARI

Madde 14

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Eğer bir Akit Tarafın mevzuatı uyarınca bir yardım hakkının elde edilmesi, sürdürülmesi veya yeniden kazandırılması için belirli bir sigorta süresine ihtiyaç varsa, bu durumda yetkili kurum, diğer Akit Tarafın mevzuatına göre kazanılmış ve çakışmayan benzer sigorta sürelerini, gerektiği kadarıyla dikkate alır.

Madde 15

Yardımların Sağlanması

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca yardım hakkını elde etmiş bir kimse, diğer Akit Taraf ülkesinde şu hakları elde edecektir;

- Eğer söz konusu kişinin sağlık durumu bu yardımların hemen verilmesini gerektiriyorsa, sadece gerektiği kadarıyla diğer Akit Taraf kurumu tarafından orada sigortalıymış gibi verilen sağlık yardımları,
- İlk Akit Tarafın yetkili kurumundan kendi mevzuatına göre doğrudan sağlanan nakdi yardımlar.

(2) Aynı yardımlar, 1 inci paragrafta belirtilen gerekliliğin dışında, ilk Akit Taraf yetkili kurumunun onayı ile diğer Akit Taraf ülkesinde sağlanabilir.

(3) Yardıma hak kazanan kişinin sağlığı ve hayatı için risk taşıyan gerekli ve acil durumlar hariç olmak üzere, protez uygulamaları ve diğer büyük maliyetli sağlık yardımları daima ilk Akit Taraf yetkili kurumunun muvafakati şartına bağlıdır.

Madde 16

Aylık Sahiplerinin Sağlık Sigortası ve Yardımları

Akit Taraflardan birinin veya her birinin aylık sisteminden bir aylık almakta olan kişiler, ülkesinde ikamet ettikleri Akit Tarafın sağlık sigortası mevzuatına tabi olurlar. Aynı zamanda, sadece ikinci Akit Taraf mevzuatına göre bağlanmış bulunan bir aylık, birinci Akit Tarafın aylığı gibi kabul edilir.

Madde 17

Aynı Yardım Masraflarının Geri Ödenmesi

(1) Bir Akit Tarafın yetkili kurumu, idari masraflar hariç olmak üzere 15 inci madde uyarınca sağlanan sağlık yardımı masraflarını diğer Akit Taraf kurumuna öder.

(2) Yetkili kurum tarafından geri ödenmesi istenilen masrafların tutarı, yardımı sağlamış olan kurum tarafından kendi sigortalılarına uyguladıkları fiyatlara göre tespit edilir.

(3) Yetkili kurumlar, yardımların temini ile teknik hususlar ve Akit Tarafların kurumları arasındaki masraf iadesi ile ilgili bağlayıcı yöntemler konusunda mutabakata varırlar. İdari

işlemlerin kolaylaştırılması amacıyla tüm vakalar için veya vakaların belirli bir grubu için, belirli şahsi durumlarda şahsi geri ödemeler yerine toplam ödemeler yapmak için de mutabakata varabilirler.

KISIM II

MALÜLLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM AYLIKLARI

Madde 18

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı bir sigortalılık süresinin tamamlanmış olması koşuluna bağlı ise, bu mevzuatı uygulayan kurum, diğer Akit Tarafın mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak kaydı ile kendi mevzuatına göre geçmiş süreler gibi değerlendirir.

İlgilinin, bu maddenin uygulanması sonucu yardıma hak kazanamadığı durumlarda taraflar, sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamış buldukları üçüncü bir ülkedeki sigortalılık sürelerini de, aynı zamana rastlamamak koşulu ile birleştirirler.

(2) Çek ve Türk mevzuatına göre sigortalılık sürelerinin geçiş metodu, İdari Anlaşmada belirtilecektir.

Madde 19

Yardımların Hesaplanması

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı 18 inci madde hükmü uygulanmaksızın kazanılıyorsa, bu tarafın yetkili kurumu ödenmesi gereken yardım miktarını yalnız bu tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini dikkate alarak belirler.

(2) İlgili kimse Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlara ancak 18 inci madde hükümlerinin uygulanması suretiyle hak kazanıyor ise, bu tarafın yetkili kurumu yardımları aşağıda belirtildiği şekilde hesaplar.

(a) Yetkili kurum, her iki Akit Tarafın mevzuatlarına göre geçen bütün sigortalılık sürelerini yalnız kendisinin uyguladığı mevzuata göre geçmiş gibi değerlendirerek nazari miktarı hesaplar.

(b) Bununla birlikte, miktarı sigortalılık sürelerinin uzunluğuna bağlı olmayan yardımlar söz konusu ise, bu miktar (a) bendinde sözü edilen nazari miktar olarak kabul edilir.

(c) Yetkili kurum daha sonra bu fıkranın (a) veya (b) bendine göre hesaplanan nazari tutarın, uyguladığı mevzuata göre geçen sigortalılık süreleri uzunluğunun, riskin meydana gelmesinden önce her iki Akit Tarafın mevzuatlarına göre geçen sigortalılık süreleri toplamı uzunluğuna olan oranını, fiili tutar olarak belirler. Bu, ilgiliye ödenecek tutardır.

(3) Yardımların hesabında dikkate alınacak ortalama kazanç, yetkili kurumun kendi mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleri içinde elde edilen kazançlara göre belirlenir.

Madde 20

Bir Yıldan Az Sigortalılık Süreleri

(1) 19'uncu madde hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerinin toplam uzunluğu bir yılı bulmuyorsa ve yalnız bu süreler dikkate alındığında bu mevzuata göre hiçbir hak doğmuyorsa, bu tarafın kurumu anılan sürelere göre yardım sağlamak zorunda değildir.

(2) Bu durumda, diğer Akit Taraf ülke yetkili kurumu, bu maddenin 1'inci paragrafında belirtilen süreleri kendi mevzuatına göre geçmiş süreler gibi değerlendirerek, aylığı hesaplar.

Madde 21

Özel Hüküm

(1) Türk mevzuatına göre yardım hakkının kazanılması şartlarının tespitinde, diğer Akit Taraf ülkedeki ilk işe başlama tarihi dikkate alınır.

(2) Çek mevzuatına göre; 18 yaşına gelmeden önce tam malûl olan ve gerekli sigortalılık süresi bulunmayan kişiler için tam malûliyet aylığına hak kazanma şartı; Çek Cumhuriyeti topraklarında sürekli olarak ikamet ediyor olmaktır.

KISIM III ÖLÜM YARDIMI

Madde 22

Ölüm Yardımı

(1) Ölüm yardımlarının sağlanması, her iki Akit Tarafın ilgili mevzuatına göre uygulanır.

(2) Bu Sözleşmenin uygulanmasında, her iki Akit Tarafın mevzuatı uyarınca bir ölüm yardımı hakkı varsa, yardım sadece ölüm olayının gerçekleştiği Akit Tarafın mevzuatına göre ödenir.

KISIM IV MESLEK HASTALIKLARI VE İŞ KAZALARI

Madde 23

Her İki Akit Taraf Ülkesinde Aynı Riske Maruz Kalma

(1) Meslek hastalığına tutulan kimse, her iki Akit Taraf ülkesinde bu hastalığa neden olabilecek bir işte çalışmışsa, bu kimsenin veya hak sahiplerinin talep edebilecekleri yardımlar, duruma göre bu maddenin 2'nci ve 4' üncü fıkraları hükümleri dikkate alınarak-koşullarını en son yerine getirdikleri Akit Tarafın mevzuatına göre sağlanır.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın ilk kez bu ülkenin kendi topraklarında meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu koşul, bu hastalığın ilk kez diğer Akit Tarafın ülkesinde meydana gelmiş olması halinde de yerine getirilmiş sayılır.

(3) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın, böyle bir hastalığa neden olabilecek son faaliyetin sona ermiş olmasından sonra belirli bir süre içerisinde meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu tarafın yetkili kurumu, diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edilen benzer nitelikteki faaliyetleri, bu faaliyetler kendi mevzuatına göre icra edilmiş gibi değerlendirir.

(4) Akit Taraflardan birinin mevzuatı, doğrudan veya dolaylı olarak yardım hakkını meslek hastalığının meydana gelmesine yol açan bir faaliyetin belirli bir süre zarfında icra edilmiş olması koşuluna bağlıyorsa, o tarafın yetkili kurumu, birleştirme işleminin yapılmasında, böyle bir faaliyetin diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edildiği süreleri de değerlendirir.

Madde 24

Meslek Hastalığının Ağırlaşması

Akit Taraflardan birinin mevzuatına uygun olarak meslek hastalığı nakdi yardımı alan sigortalının diğer taraf ülkesinde oturduğu sürede bu hastalığı ağırlaşırsa, aşağıdaki kurallar uygulanır.

(a) Meslek hastalığına tutulan kimse ikinci Akit Tarafın mevzuatına göre anılan hastalığa neden olacak veya hastalığı ağırlaştıracak bir faaliyet icra etmemişse, birinci Akit Tarafın

yetkili kurumu, uyguladığı mevzuat hükümlerine göre ağırlaşmayı nazara alarak nakdi yardım sağlar.

(b) Sigortalı şahıs böyle bir faaliyeti ikinci taraf mevzuatına göre icra etmişse, birinci Akit Tarafın yetkili kurumu, ağırlaşmayı nazara almaksızın uyguladığı mevzuata göre, nakdi yardım sağlar. ikinci Akit Tarafın yetkili kurumu ise kendi mevzuatına göre ilgilinin ağırlaşmadan sonraki durumuna göre hesaplanacak yardım miktarı ile ağırlaşmadan önce ödenmesi gereken nakdi yardım miktarı arasındaki farkı öder.

Madde 25

Aynı Yardımlar

Aynı yardımların temini ve masrafların iadesi, Hastalık ve Analık Yardımları ile ilgili III. Bölüm, I. Kısımındaki hükümlerine göre yapılır.

KISIM V İŞSİZLİK YARDIMLARI

Madde 26

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı sigortalılık sürelerinin tamamlanması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu tarafın yetkili kurumu, diğer Akit Tarafın mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak koşulu ile değerlendirir.

(2) Yardımların miktarı, süresi ve ödeme şekli yardımı yapan yetkili kurumun geçerli mevzuatına göre belirlenir.

KISIM VI AİLE YARDIMLARI

Madde 27

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre aile yardımlarından yararlanmak için sigortalılık sürelerinin tamamlanması gerekiyorsa, yetkili kurum, diğer Akit Taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak koşulu ile sanki bu süreler kendi mevzuatına göre geçmiş gibi değerlendirir.

Madde 28

Aile Yardımlarının Sağlanması

(1) Aile yardımlarının sağlanması, her iki Akit Tarafın ilgili mevzuatına göre uygulanır.

(2) Bu Sözleşmenin uygulanmasında, her iki Akit Tarafın mevzuatı uyarınca bir aile yardımı hakkı varsa, yardım sadece kişinin ikamet ettiği Akit Tarafın mevzuatına göre ödenir.

BÖLÜM IV ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 29

İdari Önlemler ve İşbirliği

(1) Akit Tarafların yetkili makamları:

(a) Bu sözleşmenin uygulanmasında gerekli idari önlemleri belirlerler.

(b) Bu sözleşmenin uygulanmasında alınan önlemler konusunda birbirlerine mümkün olan en kısa zamanda gerekli bilgileri verirler ve bu sözleşmenin uygulanmasını etkilediği ölçüde ulusal yasalarında yapılan değişiklikleri bildirirler.

(c) Bu sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere irtibat kuruluşları tesis ederler.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasına ilişkin her sorun için Akit Tarafların yetkili makamları ve kurumları sanki bu sorunlar kendi ulusal yasalarını etkiliyormuş gibi birbirlerine yardımcı olurlar. Bu idari yardımlaşma parasız yapılır.

(3) Bir Akit Taraf ülkesinde oturan veya bulunan kimselerin iş göremezlik durumlarının tespit edilebilmesi için bir taraf mevzuatına göre öngörülen tıbbi kontroller, yetkili kurumun talebi üzerine, oturma veya bulunma yerindeki kurum tarafından karşılıksız masraf iadesi olmaksızın yapılır.

(4) Bu sözleşme uyarınca bir Akit Tarafa diğer Akit Tarafça hakkında bildiride bulunulan kişilere ilişkin her nevi bilgi, bu sözleşmenin uygulanmasında gizlilik değeri taşır ve ancak bu sözleşmenin ve onun uygulandığı mevzuatın uygulanmasında kullanılabilir.

Madde 30

Dillerin Kullanılması

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasında Akit Tarafların makamları ve kurumları, kendi dilleri veya İngilizce ile haberleşirler.

(2) Bir dilekçe veya belge diğer tarafın resmi dili veya İngilizce ile yazılmış olduğu gerekçesiyle reddolunamaz.

Madde 31

Giderlerden ve Tasdikten Bağışıklık

(1) Bir Akit Tarafın mevzuatına göre ibraz olunan evrak veya diğer belgeler harç, damga resmi, konsolosluk veya yönetime ilişkin giderlerden tamamen veya kısmen bağışık, bu bağışıklık diğer tarafın mevzuatına göre veya bu sözleşme uyarınca ibraz olunan evrak veya diğer belgelere de uygulanır.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasında ibraz edilecek her türlü belge, Elçilik ve Konsolosluk Makamlarının tasdikinden bağışıktır.

Madde 32

Bir Talep veya İtiraz Başvurusunun Verilmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre bu Akit Tarafın bir kurumuna belli bir süre zarfında gönderilmesi gereken talepler, başvurular veya itirazlar, bunların diğer Akit Tarafın bir kurumuna aynı süre içinde verilmiş olması halinde, birinci tarafın kurumuna verilmiş sayılır.

(2) Bir Akit Tarafın geçerli mevzuatına göre verilmiş bir talep, ikinci Akit Tarafın geçerli mevzuatına göre verilen bir talep olarak kabul edilir. Şayet talepte bulunan kişi Akit Taraflardan birinin geçerli mevzuatına göre yaşlılık yardımının ertelenmesini isterse, bu talep diğer Akit Tarafça dikkate alınarak işlem yapılır.

Madde 33

Üçüncü Kişinin Sorumluluğu

Bir kimse Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca diğer Akit Tarafın ülkesinde meydana gelen veya meydana gelmesine neden olunan bir zarar-zıyan için yardım görmekte ise, yardımları ödemekle yükümlü kurumun zararı tazmin etmekle yükümlü üçüncü kişilere karşı hakları aşağıdaki şekilde düzenlenir;

(a) Yardımları ödemekle yükümlü kurum kendisine uygulanan mevzuat uyarınca, yararlanıcının üçüncü kişiye karşı sahip olduğu haklarda onun yerine geçer ve diğer Akit Taraf bu yerine geçmeyi tanır.

(b) Yardımları ödemekle yükümlü kurum üçüncü kişiye karşı doğrudan rücu hakkına sahipse, diğer taraf bu hakkı tanır.

Madde 34

Haksız Yere Ödenen Miktarların Geri Alınması

Akit Tarafların kurumları muhtemel fazla ödemeleri mevzuatlarının öngördüğü şekilde karşılıklı anlaşma yoluyla çözümlerler.

Madde 35

Ödemede Kullanılacak Para

İş bu Sözleşmeden doğan haklar ve diğer Akit Tarafa yapılacak ödemeler konvertibl (serbest) döviz ile gerçekleştirilir.

Madde 36

Anlaşmazlıkların Çözülmesi

(1) Bu Sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak çıkacak anlaşmazlıklar, Akit Tarafların yetkili makamları ile karşılıklı anlaşma yoluyla çözümlenir.

(2) Herhangi bir anlaşmazlık halinde, anlaşmazlık bu maddenin birinci fıkrasında belirtildiği şekilde çözümlenemezse, Akit Taraflar konuyu 6 ay içerisinde anlaşma yoluyla çözümlerler.

BÖLÜM V GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 37

Geçici Hükümler

(1) Bu sözleşme, yürürlüğe girmesinden önceki bir dönem için hiçbir hak doğurmaz.

(2) Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce Akit Tarafların mevzuatına göre geçen bir sigortalılık süresi, bu sözleşme hükümlerine göre doğan hakların belirlenmesinde değerlendirilir.

(3) Bu maddenin 1'inci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, bu sözleşme uyarınca bir hak, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce gerçekleşmiş olan bir riskle ilgili olsa dahi, doğar.

(4) Yalnız bu sözleşme uyarınca ödenmesi gereken herhangi bir yardım, ilgilinin bu sözleşme hükümlerine uygun olarak talepte bulunması halinde, önceden tasfiye edilen haklar, bir toptan ödemeye yer verilmemiş olması kaydıyla, bu sözleşmenin yürürlük tarihinden geçerli olarak ödenecektir.

(5) Bu maddenin 4' üncü fıkrasında sözü edilen talep bu sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde yapılırsa, bu sözleşmeye göre doğan haklar, Akit Tarafların mevzuatlarındaki hakkın düşmesine veya zaman aşımına uğramasına ilişkin hükümleri, ilgili hakkında uygulanmaksızın, o tarihten itibaren kazanılır. İki yıl geçtikten sonra yapılan taleplerde ise haklar Akit Tarafların mevzuatına göre kazanılır.

Madde 38

Onay ve Yürürlük

(1) Bu sözleşme onaylanacak ve onay belgeleri en kısa zamanda teati edilecektir.

(2) Sözleşme, onay belgelerinin teati edildiği ayı izleyen üçüncü ayın birinci gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 39

Sözleşmenin Süresi

Bu sözleşme süresiz olarak yürürlükte kalacaktır. Akit Taraflardan biri, bu Sözleşmeyi önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle feshedebilir. Bu durumda, Sözleşmenin geçerliliği feshin tebliğinden itibaren (3 ay) sonra sona erer.

Madde 40**Kazanılmış Hakların Korunması**

(1) Bu sözleşmenin feshi halinde, sözleşme uyarınca kazanılmış olan haklar geçerliliğini korur.

(2) Feshin hüküm ifade ettiği tarihten önce geçen sigortalılık süreleri çerçevesinde kazanılmakta olan ve henüz karara bağlanmamış yardım hakları, Akit Taraflarca uzlaşma yoluyla sağlanır.

Bu Sözleşme 02 Ekim 2003 tarihinde Ankara'da ikişer orijinal metin halinde her biri aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Çekçe ve İngilizce olarak düzenlenmiştir. Herhangi bir anlaşmazlık halinde İngilizce metin geçerli sayılacaktır.